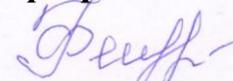

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка

Факультет освітніх наук та мистецтв
Кафедра освітніх наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
В.о. завідувача
кафедри освітніх наук

професор Філоненко О. В.
26 серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО
ДОСЛІДЖЕННЯ

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

Галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Спеціальність: С4 Психологія

Освітньо-наукова програма: Психологія

Форма навчання денна/заочна

Факультет освітніх наук та мистецтв

2025–2026 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Методологія та організація науково-педагогічного дослідження» розроблена на основі освітньо-наукової програми «Психологія», галузі знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини», навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) ступеня за спеціальністю С4 Психологія.

Розробники:

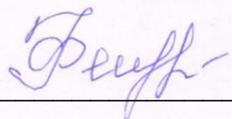
д.п.н, професор, професор кафедри освітніх наук Галета Я.В.

к.п.н., доцент, доцент кафедри освітніх наук Черненко О. В.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри освітніх наук

Протокол № 2 від 26 серпня 2025 року

В.о. завідувача кафедри освітніх наук, д.п.н., професор, професор кафедри

Філоненко О. В.

Робоча програма навчальної дисципліни «Методологія та організація науково-педагогічного дослідження» для аспірантів спеціальності С4 Психологія за третім (освітньо-науковим) ступенем вищої освіти. ЦДУ імені В. Винниченка, 2025. 21 с.

© Галета Я., Черненко О. В., 2025 рік

© ЦДУ імені Володимира Винниченка, 2025 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна/заочна форма навчання
<i>Кількість кредитів – 3</i>	Галузь знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»	Нормативна
		Рік підготовки: 1-й
<i>Індивідуальне науково-дослідне завдання – індивідуальні творчі завдання</i>	Спеціальність: С4 Психологія	Семестр 2-й
<i>Загальна кількість годин – 90</i>		Лекції 16 год.
<i>Тижневих годин для денної форми навчання:</i> аудиторних – 2; самостійної роботи аспіранта – 4	Освітньо-наукова програма: Психологія	Практичні заняття 14 год.
	Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий) доктор філософії з психології	Самостійна робота 60 год.
		Науково-дослідне завдання (4 год. із 60 год. самостійної роботи)
		Вид контролю: 2 семестр – залік

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Методологія та організація науково-педагогічного дослідження» є формування у здобувачів ступеня доктора філософії системного методологічного мислення, здатності до планування, організації, реалізації та експертизи науково-педагогічних досліджень у галузі психології з дотриманням принципів науковості, академічної доброчесності та міждисциплінарності.

Завдання:

– **Методологічні:** формувати у аспірантів розуміння науки як багатомірного та динамічного процесу через аналіз сучасних методологічних підходів до викладання навчальних предметів, розвивати навички критичного оцінювання наукових методів та їх адаптації до потреб освіти з акцентом на міждисциплінарний підхід.

– **Методичні:** сприяти розвитку здатності аспірантів до проектування та впровадження ефективних методів викладання, адаптованих до специфіки навчальних предметів, а також формувати вміння розробляти дидактичні матеріали, що відповідають сучасним вимогам освіти.

– **Пізнавальні:** розвивати навички аспірантів до самостійного аналізу сучасних тенденцій у методиці викладання професійно-орієнтованих дисциплін через ознайомлення з актуальними науковими джерелами, а також формувати розуміння еволюції методів наукового пізнання та їх впливу на розвиток педагогічної практики у закладах вищої освіти.

– **Практичні:** розвивати здатність до застосування методів наукового дослідження у практичній діяльності викладача, формувати навички організації та проведення науково-педагогічного пошуку.

Після вивчення навчального курсу «Методологія та організація науково-педагогічного дослідження» аспіранти повинні:

Знати:

- основні рівні та принципи методології науково-педагогічних досліджень;
- сучасні підходи та парадигми наукового пізнання у психології;
- вимоги до організації, проведення й оформлення наукових досліджень/

Уміти:

- формулювати наукову проблему, мету, завдання, гіпотези дослідження;
- добирати адекватні методи та методики дослідження;
- здійснювати науковий аналіз, інтерпретацію та узагальнення результатів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у аспіранта мають бути сформовані такі **компетентності**:

Загальні	Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	Інтегральна компетентність
<p>ЗК 4. Здатність розв'язувати комплексні проблеми психології на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.</p>	<p>СК 2. Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у психології та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках, та забезпечувати якість виконуваних досліджень.</p> <p>СК 3. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти в сфері психології та дотичні до неї міждисциплінарні проекти, лідерство та відповідальність під час їх реалізації, забезпечувати дотримання прав інтелектуальної власності.</p> <p>СК4. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.</p> <p>СК 6. Здатність застосовувати нові технології та інструменти, сучасні цифрові технології, бази даних та інші ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та викладацькій діяльності.</p>	<p>ІК. Здатність продукувати нові ідеї розв'язувати значущі комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері психології, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.</p>

1.3. Очікувані програмні результати навчання:

Кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

ПРН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання щодо обраної для дослідження проблеми у сфері психології / на межі предметних галузей, а також дослідницькі уміння, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з психології.

ПРН2. Розуміти загальні принципи та методи психології, а також методологію наукових досліджень, застосовувати їх у власних дослідженнях у сфері психології та у викладацькій практиці.

ПРН4. Планувати і виконувати експериментальні та теоретичні дослідження з психології та дотичних до неї міждисциплінарних напрямів із дотриманням норм професійної та академічної етики.

ПРН6. Уміти критично і системно оцінювати результати науково-дослідної роботи і результати інших дослідників у контексті усього

комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми визначати перспективи подальших наукових розвідок.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Теоретико-методологічні засади науково-педагогічних досліджень

Тема 1. Методологія науки як система знань

Методологія науки як вчення про принципи, способи та засоби наукового пізнання. Методологія як інтегративна система знань, що забезпечує цілісність та наукову обґрунтованість дослідження. Структура методологічного знання. Характеристика рівнів методології: філософський (світоглядні засади пізнання, загальні принципи буття та розвитку), загальнонауковий (системний, структурно-функціональний, діяльнісний, синергетичний підходи), конкретно-науковий (методологія психології та педагогіки), технологічний (методи, методики, процедури дослідження). Функції методології у науковому дослідженні: світоглядна, пізнавальна, нормативна, регулятивна, прогностична. Значення методологічної культури дослідника для підготовки дисертаційного дослідження.

Тема 2. Філософські та світоглядні основи науково-педагогічного пізнання

Наукова картина світу як форма систематизації наукових знань. Еволюція уявлень про світ і людину в історії науки. Поняття наукової парадигми (за Т. Куном). Стилi наукового мислення та їх вплив на дослідницьку практику. Характеристика класичної науки (детермінізм, об'єктивізм), некласичної науки (суб'єктність пізнання, ймовірнісні підходи) та постнекласичної науки (складні саморозвивальні системи, міждисциплінарність). Світоглядні орієнтири сучасних психолого-педагогічних досліджень.

Тема 3. Наукове пізнання у психології та педагогіці

Особливості об'єкта і предмета психологічного та педагогічного дослідження. Специфіка гуманітарного знання. Проблема співвідношення пояснення та розуміння. Міждисциплінарні та трансдисциплінарні підходи у сучасних дослідженнях. Кількісна стратегія дослідження: експеримент, статистичний аналіз, узагальнення закономірностей. Якісна стратегія дослідження: кейс-стаді, інтерв'ю, наративний аналіз, феноменологічний підхід. Комбінування методів (mixed methods) у психолого-педагогічних дослідженнях.

Тема 4. Логіка та структура науково-педагогічного дослідження

Наукова проблема як вихідний пункт дослідження. Критерії актуальності наукової теми. Визначення об'єкта і предмета дослідження. Формулювання мети та завдань дослідження. Наукова гіпотеза: види, вимоги до

формулювання, способи перевірки. Логіка побудови наукового дослідження. Основні етапи проведення науково-педагогічного дослідження: підготовчий, теоретико-аналітичний, емпіричний, узагальнювально-інтерпретаційний, впроваджувальний.

Модуль 2. Методика організації та проведення науково-педагогічних досліджень

Тема 5. Методи теоретичного дослідження

Теоретичне дослідження як основа наукового пізнання. Загальнонаукові та спеціальні теоретичні методи. Аналіз і синтез як базові логічні операції. Індукція і дедукція у побудові наукових узагальнень. Абстрагування, конкретизація, узагальнення. Моделювання як метод дослідження складних психолого-педагогічних явищ. Робота з науковими джерелами: пошук, відбір, критичний аналіз, систематизація та узагальнення наукової інформації.

Тема 6. Методи емпіричного дослідження у психології та педагогіці

Емпіричне дослідження та його роль у перевірці наукових гіпотез. Характеристика основних методів: спостереження (види, вимоги до організації), експеримент (лабораторний, природний, формувальний), опитування (анкетування, інтерв'ю), тестування, аналіз продуктів діяльності. Психодіагностичні методики у психологічних дослідженнях. Поняття надійності та валідності методів і методик. Етичні вимоги до проведення емпіричних досліджень.

Тема 7. Обробка та інтерпретація результатів дослідження

Підготовка емпіричних даних до аналізу. Кількісний аналіз результатів: описова статистика, кореляційний, порівняльний, факторний аналіз. Основи використання статистичних пакетів. Якісний аналіз даних: контент-аналіз, тематичний аналіз, інтерпретація якісних результатів. Узагальнення результатів дослідження. Співвіднесення емпіричних даних із гіпотезами та теоретичними положеннями.

Тема 8. Презентація та апробація результатів науково-педагогічного дослідження

Форми представлення результатів наукового дослідження: статті, тези доповідей, монографії, дисертація. Вимоги до структури й оформлення наукових текстів. Апробація результатів дослідження на конференціях, семінарах, у фахових виданнях. Впровадження результатів у практику. Академічна доброчесність, наукова етика, запобігання плагіату та фальсифікації наукових результатів.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)					
	Усього	У тому числі				
		Лекц.	Пр. зан.	Лаб.	Інд.	СРС
Модуль 1. Теоретико-методологічні засади науково-педагогічних досліджень.						
Тема 1. Методологія науки як система знань.	9	2	0			7
Тема 2. Філософські та світоглядні основи науково-педагогічного пізнання.	11	2	2			7
Тема 3. Наукове пізнання у психології та педагогіці.	11	2	2			7
Тема 4. Логіка та структура науково-педагогічного дослідження.	11	2	2			7
<i>Усього за модулем 1</i>	42	8	6			28
Модуль 2. Методика організації та проведення науково-педагогічних досліджень.						
Тема 5. Методи теоретичного дослідження.	11	2	2			7
Тема 6. Методи емпіричного дослідження у психології та педагогіці.	11	2	2			7
Тема 7. Обробка та інтерпретація результатів дослідження.	11	2	2			7
Тема 8. Презентація та апробація результатів науково-педагогічного дослідження.	11	2	2			7
<i>Усього за розділом 2</i>	44	8	8			28
РАЗОМ ГОДИН	86	16	14			56
ІНДЗ						
<i>ІНДЗ</i>						4
РАЗОМ ГОДИН	90	16	14			60

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Модуль 1. Теоретико-методологічні засади науково-педагогічних досліджень.	
1.	Тема 1. Методологія науки як система знань.	2
2.	Тема 2. Філософські та світоглядні основи науково-педагогічного пізнання.	2
3.	Тема 3. Наукове пізнання у психології та педагогіці.	2
4.	Тема 4. Логіка та структура науково-педагогічного дослідження.	2
	Модуль 2. Методика організації та проведення науково-педагогічних досліджень.	
5.	Тема 5. Методи теоретичного дослідження.	2
6.	Тема 6. Методи емпіричного дослідження у психології та педагогіці.	2
7.	Тема 7. Обробка та інтерпретація результатів дослідження.	2
8.	Тема 8. Презентація та апробація результатів науково-педагогічного дослідження.	2
	Всього	16

4.2. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Модуль 1. Теоретико-методологічні засади науково-педагогічних досліджень.	
1.	Тема 1. Методологія науки як система знань.	0
2.	Тема 2. Філософські та світоглядні основи науково-педагогічного пізнання.	2
3.	Тема 3. Наукове пізнання у психології та педагогіці.	2
4.	Тема 4. Логіка та структура науково-педагогічного дослідження.	2
	Модуль 2. Методика організації та проведення науково-педагогічних досліджень.	
5.	Тема 5. Методи теоретичного дослідження.	2
6.	Тема 6. Методи емпіричного дослідження у психології та педагогіці.	2
7.	Тема 7. Обробка та інтерпретація результатів дослідження.	2
8.	Тема 8. Презентація та апробація результатів науково-педагогічного дослідження.	2
	Всього	14

4.3. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачені навчальним планом	0

4.4. Завдання для самостійної роботи

Види самостійної роботи аспіранта:

- підготовка до семінарських занять, робота з першоджерелами;
- опрацювання тем курсу (окремих питань теми), які виносяться на самостійне вивчення;
- підготовка ІНДЗ;
- підготовка до виконання контрольної роботи;
- виконання індивідуальних завдань.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Модуль 1. Теоретико-методологічні засади науково-педагогічних досліджень.	
1.	Тема 1. Методологія науки як система знань.	7
2.	Тема 2. Філософські та світоглядні основи науково-педагогічного пізнання.	7
3.	Тема 3. Наукове пізнання у психології та педагогіці.	7
4.	Тема 4. Логіка та структура науково-педагогічного дослідження.	7
	Модуль 2. Методика організації та проведення науково-педагогічних досліджень.	
5.	Тема 5. Методи теоретичного дослідження.	7
6.	Тема 6. Методи емпіричного дослідження у психології та педагогіці.	7
7.	Тема 7. Обробка та інтерпретація результатів дослідження.	7
8.	Тема 8. Презентація та апробація результатів науково-педагогічного дослідження.	7
	Всього	56

4.5. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Індивідуальне творче завдання Підготовка й захист презентації характеристики методів, принципів, організаційних форм наукових досліджень.

4.6. Методи навчання

В процесі вивчення навчальної дисципліни «Методологія науково-

педагогічних досліджень» передбачено використання пояснювально-ілюстративних, проблемно-пошукових, аналітичних та творчих методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності аспірантів та методів стимулювання і мотивації пізнавально-професійної активності, що сприяє розвитку творчої особистості здобувачів, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

За джерелом знань на заняттях використовуються методи навчання: словесні (розповідь, бесіда, пояснення, дискусія), наочні (презентація, демонстрація, спостереження) та практичні (ділова та рольова ігри, моделювання педагогічних ситуацій, вправи).

З метою підвищення ефективності формування загальних та фахових компетентностей аспірантів широко використовуються інтерактивні методи навчання – мозковий штурм, мікрофон, кейс-метод.

При організації самостійної роботи здобувачів використовується система наступних методів: написання есе, робота з електронною бібліотекою, вправи, самостійна робота аспірантів з різними джерелами інформації (нормативні документи, підручники, науково-методичні статті).

Дистанційні методи навчання: метод індивідуалізованого навчання на освітній платформі Google Workspace for Education, застосунки Google Classroom, Google Документи, Google Диск, Google Таблиці, Google Форми – як засоби та інструменти планування і контролю; для комунікації і зворотного зв'язку – Gmail, телекомунікаційні методи (Zoom-конференції, зустрічі у Google Meet, робота у Telegram, робота у Viber-групах).

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти. Порядок та критерії виставлення балів

Контрольні заходи (поточний та підсумковий контроль) здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.

Засобами оцінювання та способами демонстрування аспірантами результатів навчання є: оцінювання активності і знань аспірантів під час семінарських занять, виконання тематичних тестових завдань, презентації виконання індивідуальних та групових творчих завдань (поточний контроль) та екзамен (підсумковий контроль);

Поточний контроль. Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певної частини змісту навчальної дисципліни, рівня сформованості умінь та навичок самостійно опрацьовувати навчальний матеріал, здатності осмислити зміст теми.

Об'єктами поточного контролю знань аспірантів є систематичність та активність роботи на заняттях; виконання завдань для самостійної роботи. Оцінюванню підлягає: рівень, системність та ґрунтовність знань, продемонстрований у відповідях і виступах на семінарських заняттях; активність при обговоренні проблемних (дискусійних) питань винесених на семінарське заняття; результати тестування тощо.

У разі невиконання завдань поточного контролю аспірант має право скласти

їх індивідуально до останнього семінарського заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.

Методи поточного контролю: поточний контроль успішності засвоєння аспірантами навчального матеріалу здійснюється шляхом фронтального та індивідуального усного опитування й оцінювання знань аспірантів під час семінарських занять, перевірка й оцінювання виконання аспірантами тематичних практичних й індивідуальних творчих завдань та самостійної роботи з використанням навчальних платформ Zoom, Google Classroom, Google Forms, Google Drive а також месенджеру Viber тощо, захисту ІТЗ, тестування або в ході індивідуальних співбесід зі аспірантами під час консультацій.

Завданням *підсумкового контролю* є перевірка системності й ґрунтовності оволодіння аспірантом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань.

У разі, якщо здобувач подав декларацію про визнання результатів неформального та /або інформального навчання стосовно певного освітнього компонента ОП, оцінювання відбувається відповідно до Порядку визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка (затвердженого вченою радою університету, протокол № 9 від 26 грудня 2022 р.).

Результати навчання та компетентності, що можуть бути визнані в межах цього освітнього компонента, можна досягати та здобувати в системі неформальної освіти під час участі в тренінгах, майстер-класах, семінарах, вебінарах, дистанційних курсах, стажуваннях тощо, що підтверджено відповідним документом (дипломом, сертифікатом, свідоцтвом под.). – пункти 1.5, 1.6, 1.9, 1.10 названого Порядку.

Кожен викладач може ще окремо прописати, скільки балів він передбачає зі своєї дисципліни в разі отримання здобувачем диплома, сертифіката, свідоцтва та под. як результати неформального та /або інформального навчання.

4.8. Перелік програмових питань для самоконтролю

1. Дайте визначення змісту науки залежно від ролей, які вона виконує в суспільстві. Назвіть процеси науки як діяльності людей.
2. Охарактеризуйте існуючі функції науки.
3. Що на Вашу думку є об'єктом і суб'єктом науки?
4. Дайте визначення науковій діяльності та перелічіть її форми.
5. Опишіть що таке наукознавство. Дайте характеристику її розділам.
6. Поняття характеристика та визначення елементів науки як системи знань (наукова ідея, наукові закони, парадокс, науковий факт, гіпотеза, теорія).
7. Охарактеризуйте складові елементи структури теорії (концепція, принципи, постулат, правило, факт, поняття, терміни, категорії).
8. Виникнення та становлення науки.
9. Класифікація наук, її призначення, мета та способи побудови.

10. Фундаментальні науки, їх характеристика.
11. Прикладні науки та їх значення в підвищенні ефективності народного господарства.
12. Диверсифікація та інтеграція наук як наслідок їх розвитку.
13. Наведіть діючу в Україні класифікацію наук, затверджену Вищою акредитаційною комісією МОН України.
14. Опишіть напрямки наукової інтеграції України у світове співтовариство в умовах глобалізації науки.
15. Охарактеризуйте принципи форми міжнародного наукового співробітництва.
16. Організація науки в Україні.
17. Організаційна побудова академічної науки та роль Національної академії наук України.
18. Охарактеризуйте вузівську та заводську науку в Україні.
19. Охарактеризуйте позавідомчу науку в Україні.
20. Надайте визначення наукової та науково-технічної діяльності.
21. Управління наукою в Україні.
22. Структура науки як системи знань та визначення її окремих елементів, складових частин.
23. Охарактеризуйте суб'єкти науково-дослідної діяльності у вищому навчальному закладі.
24. Опишіть форми науково-дослідної роботи.
25. Реалізація системи управління науково-дослідною діяльністю вищого учбового закладу (планування, облік, контроль аналіз, прийняття рішень).
26. Розкрийте суть поняття науково-дослідної роботи аспірантів.
27. Мета залучення аспірантів до науково-дослідної роботи.
28. Опишіть завдання науково-дослідної роботи аспірантів.
29. Класифікація форм організації науково-дослідної роботи аспірантів у вузі.
30. Охарактеризуйте науково-дослідну роботу аспірантів у навчальному процесі. Опишіть види навчально-дослідної роботи аспірантів.
31. Роль семінарів у науково-дослідній роботі аспірантів у вузі.
32. Надайте характеристику видам науково-дослідної роботи аспірантів, що здійснюються в позанавчальний час.
33. Дипломна робота та виробнича практика як найвищий ступінь участі студента в науково-дослідній роботі.
34. Які використовуються форми заохочення студентської молоді до науково-дослідної роботи, що практикуються у вищих навчальних закладах?
35. Організація роботи студентського наукового гуртка та студентського бюро.
36. Визначте суть роботи проблемної групи та аспірантської школи лектора.
37. Керівництво науково-дослідною роботою аспірантів у вузі, її організація та планування.

38. Опишіть зміст і порядок розробки індивідуального плану науково-дослідної роботи аспірантів.

39. Дайте визначення наукової організації праці та охарактеризуйте її елементи.

40. Охарактеризуйте принципи організації праці.

41. Пишіть особливості творчої праці.

42. Що таке інтелект, захопленість і впевненість науковця?

43. У чому суть готовності до самопожертви і невдоволеності науковця?

44. Чи можливе нормування праці науковців? На яких критеріях це можливо здійснити?

45. Охарактеризуйте суть науково-дослідного процесу.

46. На чому ґрунтується раціональна організація праці?

47. Визначте суть поняття та охарактеризуйте види «мозкової атаки».

48. В чому полягає раціональний трудовий режим дослідника?

49. З чого складається наукова організація робочого місця науковця?

50. Чим вимірюється ефективність наукової праці вченого? Які фактори впливають на цю ефективність?

51. Чи є принципи колективізму та колективності тотожними? Поясніть Вашу думку.

52. Дайте визначення понять «наукове дослідження», «науково-дослідний процес».

53. Що виступає об'єктом і предметом наукового дослідження; як співвідносяться між собою ці поняття?

54. Дайте визначення поняття «фактор» та його вплив на досліджуваний об'єкт.

55. Висвітліть класифікацію об'єктів наукового дослідження.

56. Дайте визначення понять «метод», «методика», «методологія».

57. Розкрийте класифікацію методів наукового дослідження.

58. Охарактеризуйте загально філософські методи пізнання.

59. Розкрийте склад загальних методів досліджень.

60. Дайте характеристику частковим методам.

61. Наведіть приклади застосування методів дослідження, які з них використовує найчастіше при проведенні ваших власних досліджень.

62. Назвіть методи, які входять до складу загальнонаукових?

63. Дайте характеристику варіантів установаження наслідкового зв'язку методами наукової індукції.

64. У чому полягає суть загальнонаукового методу аналогія?

65. Основні групи спеціальних методів в економічних дослідженнях.

66. Спеціальні методи збору інформації в економічних дослідженнях. Значення методів фотографування, види фотографій.

67. Застосування спеціальних методів для обробки зібраної інформації.

68. Розкрийте зміст конкретно-наукових (емпіричних) методів та застосування їх у наукових дослідженнях.

69. Назвіть переваги методу формалізації.

70. Висвітліть класифікацію конкретно-наукових (емпіричних) методів

дослідження та їх методичні прийоми.

71. Визначте зміст і застосування органолептичних методичних прийомів у наукових дослідженнях з наведених нижче, і дайте їм обґрунтування

72. Який метод ґрунтується на використанні моделей і на які види вони (моделі) поділяються?

73. Який метод дає змогу дослідити виникнення, формування і розвиток процесів і подій у хронологічному порядку?

74. Назвіть умову при якій гіпотеза перетворюється на наукову теорію.

75. Скільки стадій розвитку має гіпотеза? Охарактеризуйте їх.

76. Охарактеризуйте процес наукового дослідження

77. Висвітліть основні етапи науково дослідного процесу.

78. Дайте характеристику організаційного етапу.

79. Розкрийте сутність дослідного етапу наукового дослідження.

80. Охарактеризуйте етап узагальнення, апробації і реалізації результатів дослідження.

81. Розкрийте зміст поняття «методика дослідження теми».

82. Які основні складові включає в себе структура методики досліджень теми? Дайте їх коротку характеристику.

83. У якій частині методики досліджень теми визначаються об'єкти і методи дослідження?

84. Яким методам необхідно надавати перевагу при виборі методики досліджень?

85. У якій частині методики відображається попереднє узагальнення результатів з досліджуваного питання?

86. Розкрийте зміст розрахунково-аналітичних методичних прийомів і процедур та застосування їх у наукових дослідженнях.

87. Розкрийте інформаційне моделювання (інформаційний образ), його суть і застосування у наукових дослідженнях.

88. Дайте характеристику економіко-математичних методів і застосування їх у наукових дослідженнях.

89. Дайте визначення поняттю “процедура”.

90. На які за призначенням у застосуванні прийомів дослідження можна поділити процедури?

91. Визначте зміст науково-дослідних процедур та їх застосування.

92. Поняття та особливості наукового дослідження.

93. Стадії науково-дослідного процесу та їх характеристика.

94. Етапи виконання науково-дослідної роботи.

95. Наукова проблема в економічних дослідженнях.

96. Зв'язок наукової проблеми і теми дослідження в економіці.

97. Визначення гіпотези, її якісна характеристика, види гіпотез.

98. Поняття критерію, основні критерії вибору теми наукового дослідження.

99. Порядок конкретизації та затвердження теми наукового дослідження.

100. Роль бібліотеки в роботі дослідника.

101. Види літературних джерел економічної інформації, застосовуваних в наукових дослідженнях.

102. Складання власної картотеки аспіранта в процесі роботи з літературними джерелами.

103. Значення процесу створення і перетворення нової інформації на дослідній і завершальній стадіях науково-дослідного процесу.

104. Зміст і роль апробації як завершальної стадії науково-дослідного процесу.

105. Поняття та критерії ефективності інформації у науковому дослідженні.

106. Класифікація інформації.

107. Роль інформації на етапах науково-дослідної роботи. Функції інформації.

108. Джерела інформації та їх класифікація.

109. Вимоги до організації збору практичної інформації на підприємствах (організаціях).

110. Поняття об'єкту обстеження та його характеристика.

111. Вибірковий метод обстеження та його характеристика. Суть кількісної та якісної репрезентативності об'єктів обстеження.

112. Основні способи відбору одиниць з генеральної сукупності.

113. Показник та його основні ознаки. Основні види показників та їх характеристика.

114. Особливості збирання показників з різних джерел інформації. Принципи збирання матеріалів наукового дослідження.

115. Організація збору інформації з практичної діяльності підприємства (організації).

116. Форми документального оформлення зібраної інформації.

117. Стадії обробки інформації та їх характеристика.

118. Сутність АСУ обробки інформації на ЕОМ. Етапи обробки інформації.

119. Сутність економічного аналізу у науково-дослідному процесі. Раціональна організація аналітичної роботи та її характеристика.

120. Організаційні етапи здійснення економічного аналізу.

121. Господарські резерви в економічному аналізі та їх характеристика.

122. Систематизація результатів наукового дослідження.

123. Структура звіту з науково-дослідної роботи.

124. Значення цифрового і ілюстративного матеріалу у звіті з науково-дослідної роботи.

125. Вимоги до подання формул, таблиць, ілюстрацій.

126. Нумерація цифрового та ілюстративного матеріалу.

127. Послідовність розміщення літературних джерел у переліку використаної літератури.

128. Елементи бібліографічного опису літератури в процесі науково-дослідної роботи.

129. Оформлення посилань на використані літературні та інформаційні

джерела в звіті про науково-дослідну роботу.

130. Застосування комп'ютерної техніки в процесі впровадження результатів наукових досліджень.

4.9. Схема нарахування балів, які отримують аспіранти

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальне завдання									Сума	
Розділ 1				Розділ 2				К/р		ІТЗ
ПЗ 1	ПЗ 2	ПЗ 3	ПЗ 4	ПЗ 5	ПЗ 6	ПЗ 7	ПЗ 8			
7	7	7	7	7	7	7	7	20	24	100 балів

*ПЗ.1, ПЗ.2 ... – завдання практичних занять.

**Накопичення балів на практичних заняттях:

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів:

Лекції

Оцінка на лекціях переважно базується на перевірці присутності та якості конспектування. Активна участь (запитання, обговорення) може додавати бали до поточного рейтингу.

«5» — активна робота та спілкуванні з викладачем, детальний і структурований конспект, активна участь у обговоренні;

«4» — повна присутність, якісний конспект з незначними пропусками;

«3» — присутність з базовим конспектом, мінімальна участь;

«2» — часткова присутність або конспект з суттєвими пропусками;

«1» — лише присутність без конспекту чи участі.

Практичні заняття

Оцінка враховує виконання завдань, захист робіт, практичне застосування знань.

«5» — точно, самостійне й творче виконання завдань, обґрунтований захист, ініціатива;

«4» — правильне виконання з незначними помилками, повний захист;

«3» — виконання основних вимог завдання, базовий захист з прикладами;

«2» — репродуктивне виконання без глибокого розуміння або з суттєвими помилками;

«1» — присутність без активного виконання чи захисту.

Самостійні завдання (реферати, есе, звіти, проєкти). Оцінка під час захисту або перевірки роботи.

«5» — глибоке опрацювання теми, оригінальність, творчий підхід, повна відповідність вимогам, обґрунтований захист;

«4» — всебічне розкриття теми з незначними недоліками у структурі чи

оформленні;

«3» — систематичне викладення матеріалу, базове обґрунтування, відповідність основним вимогам;

«2» — поверхнєве або репродуктивне викладення, часткове виконання вимог;

«1» — подання роботи без захисту або з мінімальним змістом.

Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів з дисципліни складається з поточного (під час практичних занять та результатів виконання навчальних завдань) і підсумкового (семестрового) контролю у формі екзамену за національною шкалою та шкалою ЄКТС: 100-балів, з яких 56 балів – виконання завдань семінарських занять, 24 бали – індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ), 20 балів – контрольна робота.

Шкала загального оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно	не зараховано

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Астрелін І. М., Косогіна І. В., Кирій С. О. *Методологія наукових досліджень* : навч. посіб. для підготовки докторів філософії спеціальностей 161 Хімічні технологія та біоінженерія, 162 Біотехнології та біоінженерія, 163 Біомедична інженерія. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 121 с.
2. Бориченко К. В., Гудзь А. О., Панфілов О. Є. *Методологія та організація наукових досліджень* : навч.-метод. посіб. Одеса : Фенікс, 2022. 48 с.
3. Бхаттачарджі А., Ситник Н. *Методологія та організація наукових*

досліджень: дослідження в соціально-економічних науках : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», 2022. 173 с.

4. Гончарук Т. В. та ін. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / за заг. ред. Т. В. Гончарук. Тернопіль : ТНЕУ, 2014. 272 с.
5. Горин В. П., Булавинець В. М., Квасниця О. В., Коваль С. Л., Сидор І. П. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. / за ред. В. П. Горина. Тернопіль : ФОП Осадца Ю. В., 2023. 170 с.
6. Гуроров О. І. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Харків : ХНАУ, 2017. 272 с.
7. Дзьобань О. П. Методологія, організація та технологія наукових досліджень : навч. посіб. для аспірантів. Київ ; Одеса : Фенікс, 2025. 284 с.
8. Добронравова І. С., Руденко О. В., Сидоренко Л. І. та ін. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / за ред. І. С. Добронравової, О. В. Руденко. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.
9. Ковтун Н. М. Методологія наукових досліджень : навч.-метод. посіб. для магістрантів спеціальності 033 Філософія. Житомир : Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2020. 63 с.
10. Козубцов І. М. Методологія наукових досліджень : конспект лекцій з навчальної дисципліни для магістрів галузі знань 12 «Інформаційні технології», спеціальності 122 «Комп'ютерні науки». Луцьк : ЛНТУ, 2022. 242 с.
11. Ладанюк А. П., Власенко Л. О., Кишенько В. Д. Методологія наукових досліджень. Київ : Ліра-К, 2018. 352 с.
12. Ліпич Л. Г., Бортнік С. М., Волинець І. Г. та ін. Методологія та організація наукових досліджень (галузі знань: 05 – соціальні та поведінкові науки, 07 – управління та адміністрування) : навч. посіб. / за заг. ред. Л. Г. Ліпич. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 220 с.
13. Медвідь В., Данько Ю., Коблянська І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях) : навч. посіб. Суми : СНАУ, 2020. 220 с.
14. Міронова Ю. В., Ткачук Л. М. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посіб. для студентів спеціальності 125 «Кібербезпека». Вінниця : ВНТУ, 2022. 117 с.
15. Партико З. Основи наукових досліджень. Підготовка дисертації. Київ : Ліра-К, 2018. 232 с.
16. Плющ О. М. Соціально-психологічні стратегії побудови суспільства : монографія. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2023. 124 с.
17. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник. 6-те вид., перероб. і доповн. Київ : Знання, 2008. 310 с.
18. Штанько В. І. Філософія і методологія сучасної науки : підручник. Харків : ХНУВС, 2017. 177 с.

Допоміжна

1. Бірта Г. О., Бургу Ю. Г. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 142 с.
2. Бліхар В., Верескля М., Малець О., Парубчак І. Організація наукових досліджень у сфері менеджменту та безпеки організації : підручник. Хмельницький : Вид-во ХУУП ім. Леоніда Юзькова, 2022. 443 с.
3. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
4. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Методологія наукових досліджень : підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Харків : Право, 2023. 368 с.
5. Данільян О. Г., Дзьобань О. П. Навчально-методичний посібник з навчальної дисципліни «Організація та методологія наукових досліджень» : для аспірантів (здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії) галузь 08 «Право», спец. 081 «Право» / 293 «Міжнародне право». Вид. 3-тє, перероб. і допов. Харків : Право, 2024. 44 с.
6. ДСТУ Документація, звіти у сфері науки і техніки. Київ: Держстандарт України, 1995. 45 с.
7. Євтушенко М.Ю., Хижняк М. І. Методологія та організація наукових досліджень. К.: Центр учбової літ-ри. 2021. 350 с.
8. Кириленко О. П., Письменний В. В., Ткачук Н. М. та ін. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. / за ред. О. П. Кириленко. Тернопіль : Видавн.-поліграф. центр ТНЕУ «Економічна думка», 2012. 196 с.
9. Колесников А. Основи наукових досліджень: Навч. Посібник. Київ : ЦУЛ, 2017. 144 с.
10. Конверський А. Є. та ін. Основи методології та організації наукових досліджень : навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 352 с.
11. Краус Н. М. Методологія та організація наукових досліджень : навч.-метод. посіб. Полтава : Оріяна, 2012. 183 с.
12. Методологія наукових досліджень: навч. посібник/ Ладика В.І., Шильман Л.З, та ін. Суми, СНАУ, 2022. 124 с.
13. Мокін Б. І., Мокін О. Б. Методологія та організація наукових досліджень : підручник. Вінниця : ВНТУ, 2023. 230 с.
14. Невлюдов І. Ш., Олександров Ю. М., Андрусевич А. О., Чала О. О. Основи наукових досліджень : підручник. Prague : OKTAN PRINT, 2024. 468 с.
15. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень: навч. посібник. — Київ: Видавництво «Центр учбової літератури», 2007. — 254 с.
16. Тарелкін Ю. П., Цикін В. О. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2019. 228 с.

Законодавчі і нормативні документи.

1. Закон України «Про інноваційну діяльність». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
2. Закон України «Про інформацію». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
3. Закон України «Про науково-технічну інформацію». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3322-12>
4. Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
5. Закон України «Про освіту». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
6. Закон України «Про основи державної політики в сфері науки і науково-технічної діяльності». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1977-12>
7. Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-14>

5.2. Методичне забезпечення

1. Опорні конспекти лекцій (електронний варіант).
2. Підручники, зазначені у списку літератури.
3. Нормативні документи.
4. Інформаційні ресурси
5. Інформаційні матеріали щодо підготовки до семінарських занять.
6. Вимоги до написання, оформлення та оцінки індивідуальних творчих завдань.
7. Перелік тем та питань, що винесені для самостійного опрацювання аспірантами.

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене вченою радою, протокол №2 від 30.09.2019; №10 від 07.02.2022).

Відповідно до норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене вченою радою, протокол №2 від 30.09.2019; №10 від 07.02.2022) роботи аспірантів мають бути оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. При використанні чужих ідей і тверджень у власних роботах обов'язково посилаються на використані джерела інформації. Під час оцінювання результатів навчання не користуються недозволеними засобами, самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання.